3. Radomska Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych
(ul. Piłsudskiego 10)

Budynek mieszczący w okresie międzywojennym siedzibę Dyrekcji Kolei Państwowych wzniesiony został w 1894 r. na zlecenie Włodzimierza Kulczyckiego. Od 1896 r. w budynku funkcjonował Sąd Okręgowy Guberni Radomskiej. W okresie międzywojennym gmach stał się siedzibą władz Radomskiej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, obejmującej swym zasięgiem ogromny obszar od Koluszek i Częstochowy na zachodzie, po wschodnią granicę II RP. Od 1940 r. do czasów obecnych w gmachu ponownie działają instytucje sądownicze. Budynek ten to monumentalna budowla o cechach neorenesansu wzniesiona przy skrzyżowaniu ulic Piłsudskiego i Sienkiewicza, co pozwoliło na wyeksponowanie dwóch elewacji o różnych rozwiązaniach formalnych i bogatych detalach architektonicznych, złączonych dominantą w formie narożnej rotundy.

4. Kamienica kolejarska
(ul. Kelles-Krauza 7)

Okazały modernistyczny budynek mieszkalny, wzniesiony w centrum miasta w latach 20. XX w. na zlecenie Radomskiej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych dla zakwaterowania rodzin pracowników kolejowych. Kamienica wybudowana została na planie litery „H", składa się z trzech pięter i posiada dość monumentalną elewację, wyposażoną w skromny detal architektoniczny. W obiekcie umieszczono kilkanaście mieszkań dla rodzin pracowników miejscowej dyrekcji kolejowej.

5. Pomnik budowy kolei z Radomia do Warszawy
(Rozwidlenie torów kolejowych na Dęblin i Warszawę)

Monument upamiętniał inaugurację robót przy budowie linii kolejowej z Radomia do stolicy. Składał się z trzech ustawionych pionowo, różnej wielkości i kształtu brył bazaltowych. Środkowy, najwyższy segment posiadał we froncie napis: „W DNIU IMIENIN / MARSZAŁKA / JÓZEFA / PIŁSUDSKIEGO / 19 MARCA 1933 ROKU / W TEM MIEJSCU ROZPOCZĘTO / BUDOWĘ KOLEI / RADOM - WARSZAWA". Pomnik o podobnej treści, choć innym kształcie, wybudowano też wtedy na warszawskim Okęciu. Ten radomski nie przetrwał do naszych czasów - został zniszczony przez komunistów na początku lat 50. XX w. Obecnie w miejscu rozwidlenia torów leżą w ziemi dwie bryły bazaltowe, tworzące dawniej ten monument. Istnieją plany odtworzenia tego pomnika, dedykowanego Marszałkowi Piłsudskiemu.

6. Wiadukt w ciągu ul. Słowackiego

Został zaprojektowany przez Kazimierza Prokulskiego i oddany do użytku 8 grudnia 1938 r. Połączył ponad torami Śródmieście z Glinicam, likwidując niebezpieczny przejazd kolejowy, zwany „przejazdem śmierci". Mierzył 435 m długości i 6 m szerokości. Pierwotnie posiadał cztery wieżyczki służące komunikacji pieszej. Podczas II wojny światowej został zbombardowany przez Niemców (we wrześniu 1939 r. na wieżyczkach znajdowały się polskie stanowiska obrony przeciwlotniczej). Po II wojnie światowej wiadukt został przebudowany. Jego obecny kształt pochodzi z czasu modernizacji dokonanej na przełomie XX i XXI w.

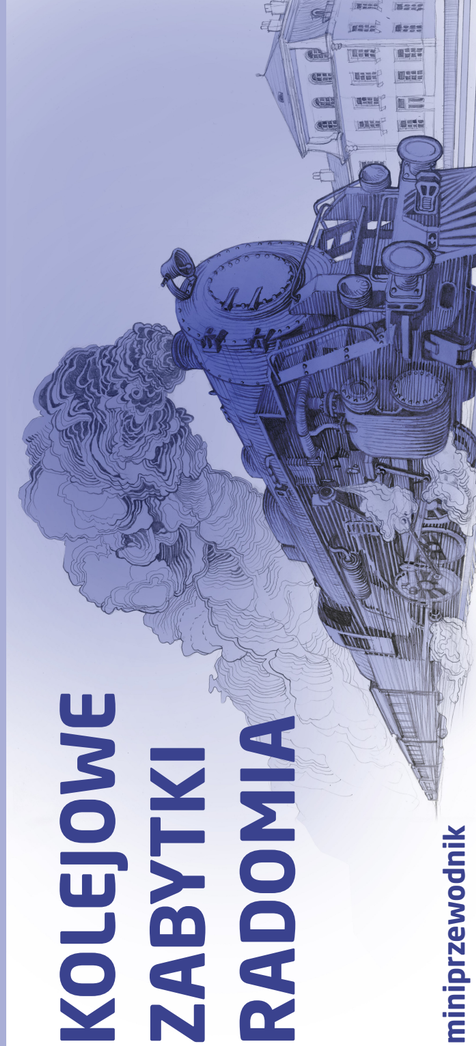

KOLEJOWE ZABYTKI RADOMIA

miniprzewodnik

1. Dworzec Kolejowy

(Plac Dworcowy)

Radomski Dworzec Kolejowy został zaprojektowany przez arch. Adolfa Schimmelpfenniga i oddany do użytku wraz z otwarciem Drogi Żelaznej Iwanogrodzko (Dęblińsko)-Dąbrowskiej w styczniu 1885 r. Budynek radomskiego dworca charakteryzuje się monumentalnym, reprezentacyjnym wyglądem nawiązującym do architektury pałacowej. Attykę wieńczącą ryzalit środkowy zdobi stary herb Radomia. Budynek dworca został spalony przez Rosjan w 1915 r. w czasie I wojny światowej. Odrestaurowano go w latach 1916-1917 dokonując zmian w wyglądzie elewacji frontowej i szczycie oraz likwidując schody na osi środkowej. Kolejne modernizacje budynku dworca miały miejsce w latach 1989-1992 oraz 2012-2013.

2. Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego

(ul. Słowackiego/ Mazowieckiego)

Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego powstały wkrótce po oddaniu do użytkowania Drogi Żelaznej Iwanogrodzko (Dęblińsko)-Dąbrowskiej, w 1887 r. W swej historii były nazywane też Warsztatami Wagonowymi i Warsztatami Mechanicznymi Kolei Państwowych. Pierwotne budynki warsztatowe wzniesione zostały jako hale naprawcze w industrialnym, neogotyckim stylu. Zabudowania te zostały zniszczone w czasie I wojny światowej przez Niemców. W latach 20. XX w. wybudowano nowe, duże hale remontowe oraz między 1926 a 1928 r. - biurowiec i remizę od strony ul. Słowackiego. Obiekty te posiadają ciekawą architekturę – strażnicę wieńczy drewniana wieżyczka. Okazały jest też wzniesiony w stylu eklektycznym budynek biurowy – trzykondygnacyjny, o urozmaiconej bryle. Od strony ul. Mazowieckiego znajduje się charakterystyczna zakładowa wieża ciśnień.

ULICZKA TRADYCJI 2020

„KOLEJ NA RADOM"

„Uliczka Tradycji" to największa i najbardziej znana impreza Resursy. Jest interdyscyplinarną, romantyczną wycieczką w dwudziestolecie międzywojenne Radomia – do magicznych czasów, kiedy nasze miasto tętniło życiem, a wielokulturowość przydawała mu kolejnych wymiarów.

Dofinansowano ze środków
Muzeum Historii Polski w Warszawie
w ramach Programu „Patriotyzm Jutra"

Ośrodek Kultury i Sztuki
RESURSA OBYWATELSKA
Miejska Instytucja Kultury

PA TRIO TYZM JUTRA